

Parlamentaaarsed uudised

Piret Viljamaa, Eesti Rahvusraamatukogu parlamendiinfo keskuse infospetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2009. aasta novembrist 2010. aasta aprillini.

Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNS-i (www.bns.ee), teiste uudisteagentuuride ja meediaväljaannete ning parlamentide kodulehtedel leiduvaid materjale.

Albaania

Albaania parlament pikendas veel kolmeks aastaks 2005. aastal kehtestatud mootorpaatide kasutamise keeldu. Kuigi jetide ja turistide lõbusõidulaevadega on edaspidi lubatud sõita, kehtivad ka neile ranged piirangud. Sellise otsuse tingis vajadus võidelda inim- ja uimastikaubandusega, mis väidetavalt on viimase nelja aasta jooksul piirangute tõttu vähenenud. Opositsioon kritiseerib meedet, sest see kahjustab kohalikke kalamehi ja turismi.

Southeast European Times, 5.02.2010, "[Albanian parliament extends ban on motorised boats](#)".

2010. aasta veebruaris otsustas Albaania opositsioon lõpetada parlamenditöö boikoti. Sotsialistlik Partei, millel on parlamendis 140-st 64 kohta, on eelmise aasta juunis toimunud üldvalimistest alates nõudnud häälte ülelugemist ja süüdistanud peaminister Sali Berishat valimistulemuste võltsimises. Euroopa Liit hoiatas, et vastasseisul, mis takistab vajalike reformide vastuvõtmist, on negatiivne mõju liikmekandidaadiks saamisele. Sotsialistid ei nõua enam kõigi häälte ülelugemist, kuid ähvardavad uuesti parlamendist lahkuda, kui ei uurita Sali Berishale võidu taganud valimispiirkondade valimiskaste.

Kathimerini, 26.02.2010, "[Albanian opposition ready to end boycott](#)".

Ameerika Ühendriigid

Ameerika Ühendriikides 2009. aastal alanud vaidlused tervishoiureformi üle jõudsid lõpplahenduseni 2010. aasta märtsis. Tervishoiureform on president Barack Obama olulisemaid riigisisesi eesmärke. Muudatused puudutavad makse, aborti ja riiklikku tervisekindlustust, rikastele kehtestatakse uusi makse ning kindlustusfirmad ei tohi edaspidi eelnevalt diagnoositud haiguste tõttu keelduda tervisekindlustuse väljastamisest. 2009. aasta novembris kiitis Esindajatekoda reformi heaks 220 poolthäälega, vastu anti 215 häält. Detsembris toetas seda 60 senaatorit, vastu oli 39. Esindajatekojas toimunud edasiste arutelude käigus koostati ühine eelnõu. Esindajatekoja demokraatide eelnõu maksumus kümne aasta peale on üle 900 miljardi dollari, kindlustatus laieneb 96 protsendile ameeriklastest. Tegu on viimase 40 aasta radikaalseima muutusega USA tervishoiupoliitikas, mis näeb ette tervisekindlustuse kümnetele miljonitele seni kindlustamata ameeriklastele. Märtsis sai seaduseelnõu lõplik variant Esindajatekojas 219 poolt- ja 212 vastuhäält ning saadeti presidendile allkirjastamiseks. Abordiküsimuses tehti järeleandmisi, sest osa demokraatidest ei nõustunud muidu eelnõu toetama, lisaks vabariiklastele hääletas vastu ka 34 demokraati. Demokraatide muudatustepakett kiideti heaks eraldi hääletusel.

Reuters-BNS, 8.11.2009, "Obama tervishoiureform sai Esindajatekojas vajaliku toetuse";

Reuters-AFP-BNS, 24.12.2009, "USA Senat kiitis tervishoiureformi heaks";

Reuters, 22.03.2010, "[House approves sweeping health-care overhaul](#)".

Reuters-BNS, 26.03.2010, "USA Kongress kiitis heaks tervishoiureformi muudatused".

Armeenia

2010. aasta veebruaris esitas Armeenia president Serž Sarkisjan parlamendile ratifitseerimiseks Türgiga diplomaatiliste suhete sisseseadmise ja kahepoolsete suhete arendamise protokoll. Kahe riigi välisministrid allkirjastasid protokollid eelmise aasta oktoobris. Armeenia partei Dašnaktsutjun kogub parlamendis allkirju nende ratifitseerimise vastu, protokollide vastuvõtmine on takerdunud. Veebruaris hääletega 70–4 vastu võetud, taganemisstrateegiaks nimetatud seadusemuudatused annavad president Serž Sarkisjanile voli protsess peatada. Armeenia lubab lepingu ratifitseerida pärast Türgit, kuid Türgi parlament pole seda siiani vastu võtnud, kuigi leping on menetluses juba eelmise aasta novembrist. Euroopa Liit on kutsunud Armeeniat ja Türgit protokolle ratifitseerima lisatingimusi seadmata, kuid pooled süüdistavad teineteist lepingu muutmise katsetes.

Interfax-BNS, 12.02.2010, “Dašnaktsutjun käivitab Armeenia-Türgi protokollide vastase kampaania”;

Kathimerini, 13.02.2010, “Turkey-Armenia ties in trouble Saturday”.

AFP-BNS, 25.02.2010, “Armeenia parlament kinnitas Türgi lepetest taganemise strateegia”.

Belgia

2009. aasta novembris sai parlamendi heakskiidu uus peaminister Yves Leterme. Uue valitsuse poolt hääletas 82 ja vastu 53 parlamendiliiget. Valitsuse koosseis on peaaegu sama, mis Euroopa Liidu presidendiks nimetatud Herman Van Rompuy käe all. Leterme võitis ülekaalukalt 2007. aasta üldvalimised, kuid tal kulus üheksa kuud valitsuse moodustamiseks ning seejärel vaevles kabinet veel üheksa kuud kriisides, kuni Van Rompuy peaministriks nimetati. Flandria kristlik demokraat Leterme peab esmatähtsaks majanduse turgutamist ja tööpuudusega võitlemist.

Reuters-BNS, 27.11.2009, “Belgia parlament kinnitas Leterme’i ametisse”.

Bosnia ja Hertsegoviina

2009. aasta detsembris hõivasid puuetega bosnialased pealinna Sarajevo parlamendihoone ja teatasid, et ei lahku enne, kui Bosnia ja Hertsegoviina on ratifitseerinud ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni. Üle 70 inimese, paljud ratastoolides, jäid rahvusvahelisel puuetega inimeste päeval laagrisse ühte parlamendihoone istungisaalidest. Invaliidid, kelle seisundis on peamiselt süüdi 1992.–1995. aasta sõda, kurtsid eeskätt ebapiisava riigitoetuse üle ja nõudsid üleriigilist puuetega isikute seadust. Praegu saavad puuetega inimesed Bosnia ja Hertsegoviina föderatsioonis toetust 403 Bosnia marka (310 dollarit) kuus, Serblaste Vabariigis aga vaid 41. Parlament ratifitseeris konventsiooni märtsis.

Reuters-BNS, 4.12.2009, “Puuetega bosnialased hõivasid parlamendi”;

United Nations Enable, “Countries that have ratified the Convention”.

Bulgaaria

Veebruaris võttis Bulgaaria parlament teisel lugemisel vastu palju vaidlusi põhjustanud elektroonilise kommunikatsiooni seaduse. See võimaldab politseiuurijatel paluda ohtlike kuritegude (mille karistusaeg on viis ja rohkem aastat vangistust) ning arvutikuritegude puhul interneti- ja mobiilsideoperaatoritelt ligipääsu kurjategijate elektroonilisele kommunikatsioonile. Jaanuaris toimus Sofias protestimeeleavaldus, kus eelnõu mõju - ühiskonnale võrreldi George Orwelli romaani “1984” maailmaga. Eelnõu menetluse käigus muudeti kuritegude raskusastet, mille puhul selline jälgimine on lubatud. Esialgse teksti kohaselt oli politseil õigus peaaegu kõiki kahtlusalluseid piiramatult jälgida. Kui alguses sätestati, et sideoperaatorid peavad võimaldama ligipääsu vajalikele andmetele

kahe tunni jooksul pärast nõude esitamist, siis lõplikus versioonis nihutati ajapiir 72 tunnile, sest kahe tunni jooksul andmete edastamist peeti võimatuks. Politsei tegevuse seaduspärasust hakkab kontrollima vastav parlamendikomisjon.

Kathimerini, 15.01.2010, “‘Big brother’ deal sparks protests in Bulgarian capital”.
Novinite, 17.02.2010, “Bulgaria MPs compromise on Electronic Communications Act”.

Bulgaaria parlament andis veebruaris ametliku heakskiidu Nabucco gaasijuhtmele, mis peaks vähendama Euroopa sõltuvust Vene gaasist. Kõik parlamendis esindatud poliitilised parteid toetasid lepingu ratifitseerimist. Möödunud aasta juulis allkirjastasid Austria, Bulgaaria, Ungari, Rumeenia ja Türgi leppe 7,9 miljardit eurot maksva torujuhtme ehitamiseks, mis peaks plaanide kohaselt pumpama 2014. aastast alates Kaspia merest Euroopasse 31 miljardit kuupmeetrit gaasi aastas. Leppe on juba ratifitseerinud Ungari.

AFP-BNS, 3.02.2010, “Bulgaaria ratifitseeris Nabucco leppe”.

Märtsis võttis Bulgaaria parlament ühehäälselt vastu seadusemuudatused, mis teevad geneetiliselt muundatud taimede kasvatamise praktiliselt võimatuks. Seaduse vastuvõtmisele eelnesid mitu päeva väldanud debadid. Parlamendiliikmete hinnangul ei pea keskkonnakaitsjad muretsema, sest sätestatud piirangud tähendavad seda, et ükski talunik ei saa GMO-de kasvatamiseks luba. Bulgaaria on esimene Euroopa riik, kus nii ranged piirangud kehtestatakse.

Novinite, 18.03.2010, “Bulgaria puts total ban on GM crops”.
Märtsi lõpus toimus Bulgaaria parlamendis ajalooline hääletus. Esimest korda taheti algetada presidendi tagandamisprotseduuri. Valitsuspartei GERB süüdistas president Georgi Parvanovit põhiseaduslike normide ja põhimõtete rikkumises. Kuigi alguses andis umbusaldusavaldusele oma allkirja 162, toetas seda hääletusel ainult 155 parlamendiliiget. 240-kohalises parlamendis jäi seega kolmeneljandikulisest enamusest puudu 6 häält. Vastuhääli anti 72. Juristide ja analüütikute sõnul oleks konstitutsioonikohus otsuse kindlasti tagasi lükanud, sest tagandamiseks ei olnud kaalukaid põhjusi.

National Assembly of the Republic of Bulgaria, 31.03.2010, “Parliament disapproves motion to raise and press charges against President Georgi Parvanov”.

Hiina

Märtsis võttis Hiina Rahvakongress 2747 häälega vastu valimisseaduse muudatused, mis muudavad maa- ja linnaelanike esindatuse Rahvakongressis representatiivsemaks. Seadusandliku kogu suurus on seaduse kohaselt 3000 liiget. 1995. aastast kehtinud seaduse järgi valiti Rahvakongressi maapiirkonna esindaja neli korda suurema elanike arvu kohta kui linna esindaja, enne seda oli vahe kaheksakordne. Nüüd muudeti maa- ja linnaelanike esindatus proportsionaalsemaks, ka eri piirkondade ja rahvusrühmade lõikes. 1953. aastal elas linnades 13 protsenti, 2009. aastal 46,6 protsenti Hiina elanikest.

Chinese Government’s Official Web Portal, 14.03.2010, “China’s parliament adopts amendment to Electoral Law”.

Hispaania

2009. aasta detsembris kiitis Hispaania parlamendi alamkoda katoliku kiriku ja konservatiivse opositsiooni vastuseisust hoolimata heaks abordi legaliseerimise eelnõu. Sotsialistide juhitava valitsuse esitatud abordireformi eelnõu toetas alamkoja 350 liikmest 184. Uue seaduse järgi on abort lubatud kuni 14. rasedusnädalani, kui loode võib seada

ohtu ema elu, kuni 22. nädalani. Nii on see kehtestatud enamikus Euroopa Liidu riikides. Seni lubasid Hispaania seadused aborti ainult vägistamise, loote väärarengu või ohu korral naise tervisele. Abordivastased on korraldanud seadusemuudatuste vastu protestiaktsioone, kuid enamik hispaanlasi toetab reformi. Veebruaris kiitis Senat muudatused heaks 132 poolthäälega, vastu anti 126 häält. Eelmisel aastal tehti Hispaanias ligi 115 000 aborti, kõige sagedasem põhjus oli ema vaimne tervis. Seaduse allkirjastas ka kuningas Juan Carlos.

AFP-BNS, 17.12.2009, "Hispaania parlament hääletas abordi legaliseerimise poolt"; ThinkSpain, 25.02.2010, "[Abortion law reform approved in the Senate](#)".

Holland

Puukborrelioosihaigete ühing kogus 65 000 allkirja ja pöördus parlamendi poole palvega arutada selle haigusega võitlemise tõhustamist. Nõutakse, et valitsus võtaks kasutusele meetmed, et arstide ettevalmistus haiguse diagnoosimiseks ja ravimiseks paraneks. 1980. aastatel oli borrelioos Hollandis üsna tundmatu tõbi, nüüd haigestub sellesse igal aastal kümneid tuhandeid inimesi. Ligikaudu 25 protsenti puukidest kannab seal borreliabakterit, Euroopa keskmine on 10 protsenti.

Expatica, 8.02.2010, "[Lyme group wants action on tick disease Lyme disease victims call for action](#)".

Märtsis võttis Hollandi Senat vastu seaduse, millega lihtsustatakse suuremahuliste infrastruktuuriprojektide, nagu näiteks teedehhituse kavade käivitamist. Seaduse eesmärk on aidata majandus kriisist välja tuua. Tööpartei oli algul skeptiline, kuid loobus "riigi huvidest lähtuvalt" oma vastuväidetest.

Expatica, 17.03.2010, "[Dutch senators vote for crisis and recovery law](#)".

Horvaatia

2009. aasta novembris ratifitseeris Horvaatia parlament piirilepingu Sloveeniaga. Piirilepingu sõlmimine on olnud üks Horvaatia Euroopa Liidu liikmeks saamise tingimusi. Lepingu ratifitseerimise poolt oli 129, vastu 6 parlamendiliiget. Sloveenia valitsus kavatseb lepingu panna mittesiduvale rahvahääletusele. Pikka aega väldanud piiritüli puudutab riikidevahelist merepiiri ja tulutoovate kalavarude kasutamist. Javno, 20.11.2009, "[Croatian parliament ratifies Slovenia border deal](#)".

India

Märtsis kiitis India parlamendi ülemkoda pärast tuliseid vaidlusi heaks seaduseelnõu, mis annab edaspidi kolmandiku saadikumandaatidest naistele. Ülemkoja 248 liikmest toetas eelnõu 186, vastuvõtmiseks oli vaja kahekolmandikulist toetust, sest tegemist on põhiseaduse muudatusega. Praegu on India parlamendi alamkoja 545 liikmest 59 ja ülemkoja 248 liikmest 21 naised. Esimene katse kvooti kehtestada tehti juba 1996. aastal, seda on korduvalt takistanud poliitilised rühmitised, kes nõuavad kvote moslemi- ja alamatesse kastidesse kuuluvatele naistele. Nüüd on valitseva vasakpoolse Kongressiparteiga eelnõu vastuvõtmiseks jõud ühendanud kommunistid ja suurim opositsioonierakond Bharatiya Janata Partei. Parlamendiarutelud ei ole kulgenud rahulikult, sotsialistid ei lasknud eelnõu hääletusele panna, rebisid teksti tükkideks ja viskasid spiikrile näkku. Seitse ülemkoja liiget, kelle väitel hõivavad seaduse jõustumisel ülemkastide naised kõik kvoodiga ettenähtud kohad, saadeti skandaali tõttu parlamendist välja ning saali toodi korda pidama turvameeskond. Eelnõu menetlemine jätkub alamkojas ja osariikide parlamentides.

AFP-BNS, 9.03.2010, "India naistekvoodi eelnõu läbis parlamendi ülemkoja".

Iraak

2009. aasta detsembris õnnestus parlamendil vastu võtta valimisseadus.

Parlamendiliikmed jõudsid alles viimasel hetkel üksmeelele eelnõu tekstis, mis rahuldab sunniidist asepresidendi Tāriq al-Hashemī nõudmisi. Asepresident pani veto seaduseelnõu esimesele versioonile, mistõttu valimised lükkusid edasi. Põhiseaduses on valimiste toimumise ajaks sätestatud jaanuari lõpp. 2010. aasta märtsis toimunud üldvalimistel jäi peaministri Nūrī al-Mālikī koalitsioon napilt kaotusseisu. Valdavalt šiitlik Seaduslik Kord sai 325-kohalises parlamendis 89 ja ekspeaminister Iyād Allāwī ilmalik valimisliit Iiraqiya 91 kohta. Šiiarühmituste koalitsioon sai 70 kohta ning Kurdistani autonoomse piirkonna kahte suuremat rühmitust koondav Kurdistania 43 kohta. Valimiste võitja moodustab uue valitsuse, parlamendikohad jaotatakse aga provintside kaupa. Valimiskomisjon tõrjus peaminister Nūrī al-Mālikī ja kurdist presidendi Jalāl Tālabānī üleskutsed hääled uuesti üle lugeda.

Reuters-BNS, 6.12.2009, "Iraagi parlament toetas uut valimisseadust";

AFP-AP-BNS, 27.03.2010, "Iraagi valimised võitnud Allawi alustab koalitsioonikõnelusi".

Island

2009. aasta detsembris võttis Islandi parlament vastu parandatud seaduseelnõu, millega riik kohustus tagasi maksma 3,9 miljardit eurot Briti ja Hollandi hoiustajatele, kelle raha oli Islandi Landsbanki internetipangas Icesave. Selle poolt hääletas 33 ja vastu 30 parlamendiliiget. Seaduse vastu hääletanud parlamendiliikmed hoiatasid muu hulgas, et kui leping jõustub, võib see kaasa tuua paljude islandlaste riigist lahkumise. Holland ähvardas takistada Islandi Euroopa Liitu astumist, kui parlament eelnõu vastu ei võta. Islandi president Ólafur Ragnar Grímsson keeldus üldsuse vastuseisu tõttu seda allkirjastamast ja kuulutas välja referendum. Märtsis toimus lepingu üle rahvahääletus, seda toetas 1,5 ja vastu oli 93,6 protsenti valijatest.

Icelandreview, 31.12.2009, "Analysis: ICESAVE bill passed with narrow majority".

AFP-Reuters-BNS, 7.03.2010, "Islandlased ei kiitnud Icesave'i lepet heaks".

Kreeka

Peaminister George Papandreou sotsialistlik valitsus avastas 2009. aasta lõpus võimule tulles, et riigi rahandus on arvatust tunduvalt hullemas seisus. Seetõttu rakendatakse ulatuslikke säästumeetmeid, mille hulka kuuluvad ka avaliku sektori palkade külmutamine, pensioniea tõstmine ja maksutõus. 2010. aasta märtsis kiitis parlament heaks järjekordsed valitsuse esitatud eelarvekärped. Seadus näeb ette kärpeid 4,8 miljardi euro ulatuses riigiametnike tasude arvelt, kelle palkadeks kulub riigil 26 miljardit eurot aastas. Viimase kümnendi jooksul on see summa peaaegu kahekordistunud. Sotsialistlikul Parteil on 300-kohalises parlamendis kümnekohaline enamus. Vastu hääletasid peamine opositsioonipartei Uus Demokraatia, kellel on parlamendis 91 kohta, ning vasakpoolne koalitsioon SYRIZA. Kommunistliku Partei liikmed lahkusid parlamendist arutelu alguses. Ametiühingud korraldasid streike, tööseisakuid ja meeleavalduse parlamendihoone ees Ateenas, kus tekkis kähmlus märulipolitseiga. Protestijad hõivasid seaduse ilmutamise takistamiseks ka Riikliku Trükikoja.

AFP-BNS, 5.03.2010, "Kreeka parlament kiitis kärpekava heaks";

Xinhua News, 6.03.2010, "Greek parliament approves bill with austerity measures despite protest".

Leedu

2009. aasta novembris otsustas Leedu Seim 67 häälega, et parlamendi julgeoleku- ja kaitsekomisjon peab uurima väiteid Ameerika Ühendriikide Luure Keskagentuuri CIA salavangla olemasolu kohta Leedus. Uurimise tulemusel jõuti järeldusele, et Leedus olid loodud tingimused terrorismis kahtlustatavate riiki toomiseks, kinnipidamiseks ja väljaviimiseks. Kas neid võimalusi ka kasutati, ei õnnestunud parlamendikomisjonil välja selgitada. Seimikomisjoni kümme liiget toetasid uurimise järeldusi, üks liige ei hääletanud ja üks jäi erapooletuks. Lõppraporti kohaselt olid sisse seatud kahed ruumid. 2002. aastal ei olnud esimesed kasutusel, teised loodi 2004. aastal. Komisjon tegi kindlaks, et CIA vangide transportimisega seostatud lennukid läbisid aastail 2002–2005 mitu korda Leedu õhuruumi ning Leedus maandusid lennukid, mis vältisid tolli- ja piirikontrolli. Komitee soovitas peaprokuratuuril alata uurimine julgeolekuameti eksjuhtide suhtes ning kontrollida, kas nende tegevuses polnud ametiseisundi kuritarvitamist või volituste ületamist.

BNS, 30.11.2009, “Leedu seimikomisjon küsitleb salavangla asjus ekspresidente”;
BNS, 22.12.2009, “Leedu komisjon: “salavangla” oli, kuid selle kasutamine on teadmata”.
Novembris tegi Seim valitsusele ettepaneku alata 2010. aasta lõpuks uus patsientide sotsiaalkindlustuse seaduse eelnõu, mille puhul ei lähtutaks patsiendile meditsiinivallas tervisekahjustuse tekitamisel kahjutasu arvestamisel süü põhimõttest. Sellise skeemi puhul saab patsient õigustatud nõudmise puhul kahjuhüvitist kesksest fondist, mitte konkreetselt arstilt või haiglalt. Ettepaneku tegijate hinnangul parandaks kavandatav süsteem tervise teenust, võimaldaks arstide vigu paremini analüüsida ning vältiks arstide ja patsientide konfrontatsiooni.

Lithuanian Parliamentary Mirror, November 2009, “The government is proposed to draft a law setting a no-fault compensation model for the damage inflicted on patients’ health”.

Detsembris võttis Seim vastu alaealiste negatiivse teabe eest kaitsmise seaduse muudatused, kus homovaenulikuks nimetatud sätteid said leebema sõnastuse. Uues redaktsioonis keelab seadus seksuaalsuhetele õhutamise. Seadusest on kadunud varem seksuaalvähemustes nõrdimust tekitanud säte, mis keelas laste seas levitada “homo- ja biseksuaalseid suhteid ning polügaamiat” propageerivat teavet. Seaduse kompromissvarianti toetas 58, vastu hääletas neli ja erapooletuks jäi 25 Seimi liiget. 2009. aasta juunis pani seadusele veto Leedu eelmine president Valdas Adamkus, ent Seim võttis seaduse uuesti vastu ning asja ametisse astunud riigipeal Dalia Grybauskaitėl tuli see välja kuulutada. Juulis moodustas Grybauskaitė töörühma seaduse täiustamiseks.

BNS, 22.12.2009, “Leedu Seim võttis vastu homovaenulikuks nimetatud seaduse”.

Liibanon

Liibanoni parlament ei alandanud valimisiga 21 eluaastalt 18-le. Eelmine parlamendikoosseis kiitis muudatused heaks, kuid põhiseadusemuudatuste vastuvõtmine eeldab ka järgmise koosseisu nõusolekut. Seaduse vastuvõtmiseks oleks vaja läinud kahekolmandikulist toetust, kuid 128 parlamendiliikmest toetas seda ainult 34. Riigi kristlased, keda on hinnanguliselt 39 protsenti rahvastikust, kardavad, et valimisea alandamine oleks kasulik muslimitele.

Xinhua News, 23.02.2010, “Lebanon parliament rejects lowering voting age”.

Läti

2009. aasta lõpus kinnitas Läti Seim seadusemuudatused, mille kohaselt üksikisiku tulumaks tõusis 2010. aastal seniselt 23 protsendilt 26 protsendile. Seaduseparandusi toetas 57 Seimi liiget ja vastu oli 30. Igakuine tulumaksuvaba miinimum otsustati jätta 35

latile. 2010. aastast hakkas kehtima ka 15-protsendiline kapitalitulu maks ja 10-protsendiline dividendi ja hoiuseintressi tulumaks.

BNS, 1.12.2009, "Läti üksikisiku tulumaks tõuseb 26 protsendile".

2010. aasta riigieelarvega kaasnevaid seaduseelnõusid arutades otsustas Läti Seim eelarveaastal pensionide indekseerimise külmutada. Seadusemuudatuse poolt hääletas 61 seadusandjat, vastu 24, erapooletuks jäi üks. 2009. aastal vähendas Seim kõigi vanaduspensionäride pensione 10 protsendi võrra ning töötavate pensionäride vanaduspensione 70 protsendi võrra. Aasta lõpus otsustas aga Konstitutsioonikohus, et pensionide vähendamine on põhiseadusega vastuolus ning andis parlamendile 2010. aasta 1. märtsini aega mõelda välja süsteem raha tagasimaksmiseks. Otsus on lõplik ning selles öeldakse, et pensionäridele mittemakstud pensioniosa tuleb välja maksta 2015. aasta 1. juuliks. Pensionide kärbe oli enim vastuolusid põhjustanud säästumeede, mis Lätil tuli Rahvusvahelise Valuutafondi ja Euroopa Liidu 7,5 miljardi euro suuruse abilaenu tõttu vastu võtta.

BNS, 1.12.2009, "Läti külmutab tuleval aastal pensionid";

BNS, 21.12.2009, "Zatlers jäi kohtu pensioniotsust kommenteerides napolisõnaliseks".

Märtsis võttis Seim vastu immigratsiooniseaduse parandused, mis võimaldavad elamislubade andmist nendele välisinvestoritele, kes soetavad Lätis teatud summa eest kinnisvara või investeerivad mõnesse ettevõttesse. Seaduseparandust toetas viimasel lugemisel 48 Seimi liiget, vastu hääletas 42. Kõige enam vaidlusi tekitas küsimus, kui palju peab välismaalane investeerima, et saada riigis viibimise luba. Läti president Valdis Zatlers saatis eelnõu Seimile tagasi.

BNS, 4.03.2010, "Läti hakkab välisinvestoritele elamislube andma";

The Baltic Course, 13.03.2010, "[Latvia's President returns amendments to Immigration Law to Saeima for second review](#)".

Moldova

2009. aasta novembris ja detsembris proovis Moldova parlament jälle presidenti valida, kuid kommunistide väljamarsi tõttu ebaõnnestus see taas. 2009. aasta juulis sai Moldova võimuliit üldvalimistel hapra enamuse, lõpetades kommunistide kaheksa-aastase võimuperioodi. Koalitsioonil ei õnnestunud saada kommunistide toetust, et kindlustada presidendi valimiseks vajalik kolmeviendikuline enamuse. Põhiseaduse kohaselt tuleb parlament laiali saata ning korraldada uued üldvalimised, kui presidendi valimine kahel korral ebaõnnestub, ent teine põhiseaduse paragrahv näeb ette, et parlamenti saab laiali saata vaid kord aastas. Parlament saadeti juba 2009. aasta juunis laiali, sest presidendi valimine ebaõnnestus ka siis kahel korral. Moldova Konstitutsioonikohus otsustas 2010. aasta märtsis, et parlament tuleb juunis laiali saata ja korraldada uued üldvalimised. Patiseisu tõttu on Euroopa-meelne võimuliit kutsunud korraldama üleriigilise referendumi presidendivalimiste protsessi muutmiseks nii, et riigipea valimine oleks võimalik lihthäälteenamusega või üldrahvaliku hääletuse teel.

Interfax-Reuters-BNS, 10.11.2009, "Moldova parlament ei suutnud presidenti valida";

Interfax-BNS, 7.12.2009, "Moldova parlamendil ei õnnestunud presidenti valida";

AFP-BNS, 16.03.2010, "Moldova kohus käskis korraldada uued üldvalimised".

Poola

2010. aasta 10. aprillil toimus Venemaal Smolenski lähedal lennuõnnetus, milles hukkus 96 inimest, nende hulgas Poola president Lech Kaczyński abikaasaga, kaitseväge juhataja, keskpanga president, mitmed teised kõrged ametnikud ning kolm Senati ja 15 Seimi

liiget. Hukkusid ka Senati aseesimees Krystyna Bochenek ja kaks Seimi aseesimeest – Krzysztof Putra ja Jerzy Smajdziński. 88-liikmeline delegatsioon oli teel Katõnis tapetud Poola ohvitseride mälestusüritusele. Uue riigipea valimiseni täidab presidendi kohuseid parlamendi alamkoja esimees Bronisław Komorowski, kes on peaminister Donald Tuski tsentristliku partei Kodanikeplatvorm presidendikandidaat.

Reuters-AFP-Interfax-BNS, 10.04.2010, “Poola president hukkus lennuõnnetuses”; Sejm, “Kronika Sejmowa: Wydanie specjalne, 18 kwietnia 2010 r.”. Senat, “Tragedia pod Smoleńskiem”.

Portugal

2010. aasta algul võttis Portugali parlament vastu samasooliste abielusid lubava seaduseelnõu. Neile lapsendamisõiguse andmist parlament ei toetanud. Peaminister José Sócratese vähemusvalitsus surus eelnõu parlamendis läbi vasakparteide toetusel. Parlamendiliikmed ei toetanud paremtsentrastliku opositsiooni ettepanekut korraldada homoabielude lubamise üle rahvahääletus. Vastupidi Hispaaniale, kus 2005. aastal tõi homoabielude seadustamine tänavale sadu tuhandeid meeleavaldajaid, on konservatiivses Portugalis seadus põhjustanud vaid tagasihoidlikku nurinat parempoolsete seas. Konservatiivist president Aníbal Cavaco Silva saatis seaduseelnõu Konstitutsioonikohtusse.

Reuters-AFP-BNS, 9.01.2010, “Portugali parlament kiitis heaks homoabielude seaduse”; Presidency of the Portuguese Republic, 13.03.2010, “President requested from the Constitutional Court...”.

Rootsi

2009. aasta detsembris võttis *Riksdag* vastu seadusemuudatused, mis kehtestavad rangemad haigushüvitiste piirmäärad. Seadusemuudatuste poolt hääletas 149, vastu 140 parlamendiliiget. Seaduse kohaselt suunatakse inimesed, kes on olnud pikalt haiguslehel (üle 914 päeva) või kelle tähtajalised haigushüvitised on lõppenud, Rootsi Tööhõiveametisse kolmekuulisele täienduskoolitusele, et neid tagasi tööle aidata. Kolme peamise opositsioonipartei liikmed seadust ei toetanud. Muudatused puudutavad ligikaudu 15 000 inimest.

The Local, 10.12.2009, “Riksdag sets tougher limits for sick benefits”.

Serbia

2009. aastal kiitis Serbia parlament heaks suurema autonoomia andmise põhjapoolsele provintsile Vojvodinale, kuigi rahvuslased hoiatasid, et see võib viia iseseisvusliikumiseni, nagu see juhtus Kosovos. 250-kohalises parlamendis toetas 137 liiget Vojvodina uut statuuti ja sellest tulenevaid seadusi, mis võimaldab provintsil sõlmida kokkuleppeid teiste piirkondadega, kuid mitte riikidega. Kahe miljoni elanikuga Vojvodina külgneb Ungariga ning seal elab üle 25 rahvusvähemuse. Etnilised ungarlased moodustavad provintsi elanikest ligi 14 protsenti. Detsentraliseerimisplaani toetajate sõnul aitab see parandada provintsi majandusväljavaateid, vastased aga väidavad, et seadus on separatistlik ja põhiseadusevastane.

AFP-BNS, 1.12.2009, “Serbia andis Vojvodina provintsile suurema autonoomia”.

Serbia parlament võttis vastu pöördelise tähtsusega otsuse vabandada Srebrenica veretöö pärast, milles tapeti 8000 Bosnia moslemit. Avaldust toetas 127 parlamendiliiget 173-st kohalolnust. Hääletusele eelnes ligi 13 tunni pikkune debatt. Parlament mõistis 1995. aastal aset leidnud tapatalgud hukka ja tunnistas, et serblased ei suutnud ära hoida

tuhandete moslemi meeste ja poiste tapmist Bosnia serblaste pealetungis ÜRO kaitse all olnud enklaavile, ent ei nimetanud veretööd genotsiidiks.

AFP-BNS, 31.03.2010, "Serbia parlament mõistis Srebrenica veresauna hukka".

Sloveenia

2010. aasta märtsis võttis Sloveenia parlament vastu seadusemuudatused, mis lubavad nn kustutatud inimestel taotleda alalist elamisõigust. Muudatusi toetas 48, vastu oli 30 parlamendiliiget. Pärast Sloveenia iseseisvumist 1991. aastal anti 200 000-le mujalt Jugoslaaviast pärit inimesele võimalus taotleda Sloveenia kodakondsust või registreerida end alalise elamisloaga välismaalase staatuses. Umbes 25 000 inimest, kes seda ei teinud, leidis end aga aasta hiljem olukorrast, kus nende andmed olid üleöö rahvastikuregistrist kustutatud ning neil polnud enam õigusi sotsiaalhoolekandele ja haridusele ega muid kodakondsusest tulenevaid õigusi. Esimene katse nende olukorda leevendada tehti 2009. aasta algul, siis võimaldati alalist elamisluba taotleda 2200 inimesel. Nüüd on ülejäänutel kolm aastat aega taotluse esitamiseks. Genotsiidis, inimsusvastastes või sõjakuritegudes süüdimõistetud või kahtlustatavad isikud alalist elamisõigust taotleda ei saa. Sloveenia Põhiseaduskohus on kahel korral langetanud otsuse, et inimeste andmete kustutamine oli seadusvastane. Seaduse vastased kardavad, et riigil tuleb kinni maksta tuhandeid kompensatsiooninõudeid.

Balkan Insight, 9.03.2010, "Slovenia parliament amends law on "erased"".
Euranet: European Radio Network, 10.03.2010, "Slovenia erases past mistakes".

Soome

Soome parlamendis menetletakse elundisiirdamise reegleid muutvat eelnõu. Kui valitsuse algatatud eelnõu vastu võetakse, pole edaspidi tarvis surnu omastelt elundisiirdamiseks luba küsida. Siirdamist ei tehta, kui surnu on eluajal olnud selle vastu. Alaealiste puhul on endiselt vaja nende vanemate nõusolekut. Avaliku arvamuse uuringule vastates leidis 90 protsenti soomlastest, et nad oleksid surma korral nõus oma organeid loovutama, kuid elundidoonori kaardi on täitnud ainult viiendik ning 20 protsenti omastest pole vastavasse olukorda sattununa oma nõusolekut andnud.

Etelä-Saimaa, 25.01.2010, "Omaisten veto-oikeus elinluovutukseen poistumassa".
Eduskunta, "HE 276/2009 vp".

Suurbritannia

Suurbritannias 2009. aasta sügisel ulatusliku skandaali põhjustanud parlamendi kuluhüvitiste süsteemi väidetava kuritarvitamise asjus esitati käesoleva aasta veebruaris kriminaalsüüdistus neljale seadusandjale. Süüdistus raamatupidamisandmete võltsimises esitati kolmele alamkoja liikmele – leiboristidele Elliott Morley, David Chaytorile ja Jim Devine'ile ning Lordidekoja konservatiivist liikmele lord Hanningfieldile. Parlamendiliikmed end süüdi ei tunnistanud ja leidsid, et küsimust peaks arutama parlament, mitte kohus. Päev varem teatas seadusandjate kuluhüvitisi uurinud ametnik, et 392 parlamendiliiget peavad tagasi maksma üle miljoni naela ebaausalt saadud hüvitisi. Kõik nõuded ei osutunud edaspidisel uurimisel küll põhjendatuks. Hüvitisteskandaali tõttu ei kandideeri tänavustel valimistel enam ligikaudu 140 seadusandjat.

AFP-BNS, 5.02.2010, "Neli Briti seadusandjat saab hüvitiste tõttu kriminaalsüüdistuse";
The Guardian, 5.02.2010, "Expenses: MPs must pay back £1.2m after inquiry that cost £1.1m".
BBC News, 11.03.2010, "Politicians tell court they are not guilty on expenses".

Suurbritannias on parlamendivalimiste eel aktuaalne immigratsiooni vähendamine. Parlamendiliikmed nõudsid 2010. aasta algul meetmete rakendamist, et riigi rahvaarv ei tõuseks üle 70 miljoni. Tasakaalustatud migratsiooni parlamendirühm kutsus erakondi kärpima sisserännutaset 40 000 inimeseni aastas. 2008. aastal saabus Suurbritanniasse 163 000 immigranti. Leiboristide parlamendiliikme Frank Fieldi ja konservatiivide rahvaesindaja Nicholas Soamesi avaldusega tahetakse käivitada kampaania seaduste muutmiseks, nii et inimesed saaksid tulla riiki neljaks aastaks tööle, kuid ei saaks automaatselt õigust saada kodanikuks, nagu see seni on olnud. Avaliku arvamuse küsitluste kohaselt huvitavad valijaid majandusküsimused enam kui immigratsiooniga seonduv. Riikliku statistikaameti prognoosi kohaselt peaks Suurbritannia rahvaarv ulatuma 2033. aastaks 71,6 miljoni, kasvades 10 miljoni inimese võrra.

Reuters-BNS, 6.01.2010, "Briti parlamendiliikmed nõuavad meetmeid rahvastiku kasvu ohjeldamiseks".

Šveits

Šveitsi Senat arutas 2009. aasta detsembris paremäärmuslaste ettepanekut rasketes kuritegudes süüdi mõistetud välismaalased kohe maalt välja saata. Senat lükkas otsuse langetamise edasi, et uuritaks selliste toimingute vastavust rahvusvahelistele seadustele ja riigi konstitutsioonile. Õigusekspertide arvamused selles küsimuses lahknesid. Paremtsentristid tegid ettepaneku, et esitataks ka alternatiivne eelnõu. 2010. aasta märtsis lükkas Senat algatuse tagasi, kuid alamkoda jätkab arutelu. 2007. aastal toimunud parlamendivalimistel kasutas Šveitsi Rahvapartei edukas valimiskampanias plakati, millel kolm valget lammast löid kuritegeliku musta lamba riigist välja. Kuna algatuse toetuseks on kogutud üle 200 000 allkirja, tuleb see panna rahvahääletusele.

Swissinfo, 10.12.2009, "[Controversial deportation decision postponed](#)".

Swissinfo, 18.03.2010, "[Senate defines plan to expel foreign criminals](#)".

Tšehhi

2010. aasta veebruaris kiitis Tšehhi alamkoda heaks vanemahüvitiste suurenemise, mis viiks need tagasi 2009. aasta tasemele. Kristlike demokraatide algatus nõuaks riigieelarvest täiendavalt 1,5 miljardit Tšehhi krooni. Seoses majanduskriisiga vähendati vanemahüvitisi käesoleva aasta algusest 70 protsendilt 60 protsendile hüvitisesaaja eelnevast palgast. Lisaks hakatakse eelnõu kohaselt haige lapse vanemale maksma haigushüvitist esimesest päevast, praegu makstakse neljandast päevast alates. Märtsis lükkas Senat muudatused tagasi, eelnõu vastaste sõnul ei suurenda meetmed sündimust ning koormavad riigieelarvet. Seaduseelnõu läheb alamkotta tagasi, kus see tõenäoliselt vastu võetakse. Jõustumiseks vajab see presidendi allkirja. President Václav Klaus on varem teatanud, et ta ei allkirjasta ühtegi seaduseelnõu, mis riigieelarvet täiendavalt koormab. Alamkojal on tõenäoliselt võimalik Klaus'i veto tühistada.

České Noviny, 24.02.2010, "[Czech deputies pass rise in maternity benefits to 2009 level](#)".

Prague Daily Monitor, 25.03.2010, "[Senate rejects raising maternity benefits to 2009 level](#)".

Türgi

2009. aasta detsembris otsustas Türgi konstitutsioonikohus keelustada peamise kurdimeelse erakonna Demokraatliku Ühiskonna Partei (DTP) tema väidetavate sidemete tõttu separatistliku Kurdistani Tööparteiga. Otsus kutsus esile kurdide meeleavaldusi.

Parteil oli 544-liikmelises parlamendis 21 kohta. Alguses lubasid nad parlamendist lahkuda, kuid hiljem ühines 19 liiget Rahu ja Demokraatia Parteiga, kaks DTP liiget pidid kohtu otsuse kohaselt parlamendist lahkuma. Euroopa Liit hoiatas, et erakonna keelustamine rikub kurdide õigusi.

AFP-BNS, 18.12.2009, "Kurdi saadikud siiski ei lahku Türgi parlamendist".

Veebruaris otsustas Türgi parlament moodustada 16-liikmelise uurimiskomisjoni, et selgitada kadunud lastega seotud küsimusi. Paljude laste röövimise tõttu liiguvad Türgis kahtlused, et neid röövitakse mustal turul elunditega kauplemise eesmärgil. Kadunud laste hulk on viimasel ajal kahekordistunud. Parlamendikomisjoni tööajaks on ette nähtud kolm kuud. Parlamendiliikmete sõnul vajab politsei eraldi osakonda, kes tegeleks kadunud laste otsimisega.

Xinhua News, 18.02.2010, "Turkish parliament to investigate missing of children".

Uganda

2009. aasta oktoobris esitas Uganda parlamendiliige David Bahati eelnõu, mis näeb teatud samasooliste suhete eest ette surmanuhtluse (näiteks kui asjasse on segatud alaealine või kui üks osapool põeb aidi). Praegu menetluses oleva eelnõu mõistis rahvusvaheline üldsus hukka ning riiki ähvardati arenguabist ilmajätmisega, kui seadus vastu võetakse. 36 Aafrika riigis, kaasa arvatud Ugandas, on homoseksuaalsus keelatud ja kriminaalkorras karistatav. Mitmed poliitikud, kaasa arvatud riigi president Yoweri Museveni, on rahvusvahelisele survele järele andes kutsunud üles eelnõu muutma.

Deutsche Welle, 17.02.2010, "Under international pressure, Uganda mulls amending anti-gay bill".

Venemaa

2009. aasta detsembris andis Föderatsiooninõukogu presidendile ainuõiguse saata sõdurid eriolukorra puhul välisriiki parlamendiga konsulteerimata. Otsus langetati nädal aega pärast Dmitri Medvedevi vastava ettepaneku laekumist. Pärast Gruusia sõda vastu võetud seadusemuudatustes laiendati eriolukordade loetelu, mille korral on võimalik vägesid kasutada, kuid jäeti alles säte, mis nõuab presidendilt selleks Föderatsiooninõukogu luba. Föderatsiooninõukogus on enamuses Kremlile lojaalsed saadikud, kuid analüütikuid ja Kremli vastaseid teeb presidendi samm murelikuks. 2010. aasta veebruaris kinnitas president uue sõjalise doktriini, mis näeb ette, et Venemaa võib kasutada tuumarelvi, kui riiklus satub ohtu.

Interfax-Reuters-BNS, 16.12.2009, "Vene president sai ainuõiguse vägesid välismaale saata";

Interfax-BNS, 5.02.2010, "Medvedev kinnitas uue sõjalise doktriini".

2010. aasta veebruaris ratifitseerisid Venemaa parlamendi mõlemad koad lõpuks Euroopa inimõiguste konventsiooni 14. protokolli, mille eesmärk on muuta Prantsusmaal Strasbourgis asuva kohtu protseduurid ladusamaks. Ligi kolmandik nõuetest on esitatud Vene riigi vastu. Venemaa oli viimane 47-st Euroopa Nõukogusse kuuluvast riigist, kes dokumendi ratifitseeris. Seadusele andis oma allkirja ka president Dmitri Medvedev.

RIA Novosti, 4.02.2010, "Russia finally ratifies Strasbourg Court reform". – <http://en.rian.ru/russia/20100204/157772744.html>

